

1. zpráva pro média (16. 6. 2011)

Komíny - symboly konce industriální éry?

Vysoké tovární komíny změnilly tradiční obraz světa. A to nejen jako vysoká, štíhlá technická stavba, která svojí výškou předčila tehdejší dominanty jako věže kostelů a katedrál, ale i jako symbol průmyslové revoluce a pokroku.

Byli jsme velmoc komínů. Česká republika byla nejprůmyslovější oblastí Rakouska-Uherska, a tak se může chlubit nejen velkým množstvím komínů, ale i mimořádně propracovanými komíny, kdy jejich kvalitní architektura často předčila účel a funkci.

Komíny znečišťovaly zplodinami své okolí, byly sice „stožárem práce“, který dával lidem obživu, ale v mnoha městech způsobovaly zdravotní problémy a špinavé životní prostředí. V posledních desetiletích mnoho starých komínů postupně se svými kotelnami vychládají a již neprodukují, slovy S. K. Neumanna, smrduté větry v nebesa. Komíny jsou dnes svědky historického mezníku, čistě funkční stavby se postupně posouvají do roviny symbolické. Průmysl ve své tradiční podobě upadá a komíny společně se svými fabrikami němě sledují přerod země od tradičně výrobní po logistickou. A vyvstává otázka. Přežije toto naše skvostné dědictví současnou dobu často neřízené a ekonomickými zájmy ovlivněné očisty krajiny od fabrik?

Na tuto a i jiné otázky odpoví konference o továrních komínech s názvem „Mezi nebem a zemí aneb Komíny - symboly konce industriální éry?“ konaná 11. 11. 2011 ve stylovém místě Černokosteleckého zájezdního pivováru. Konference plynule navazuje na cyklus seminářů Jak-jsem-potkal-fabriku zde pořádaných v prvních třech měsících tohoto roku. Zároveň jde o symbolické vyústění letošního bienále Industriální stopy 2011, které v Kostelci nad Černými lesy začalo a oklikou přes řadu jiných doprovodných akcí se sem vrací. Konference je pořádána v rámci projektu NAKI Industriální topografie ČR.

Cílem konference je seznámení široké veřejnosti s továrními komíny a jejich významem v kontextu nejen technologickém, ale i historickém, architektonickém a symbolickém. Důraz bude mimo jiné kladen na komíny pivovarské, sladovnické a cukrovarnické.

Jako doprovodná akce je vyhlášena fotosoutěž s tématem „Mezi nebem a zemí“, aneb fotografie továrních komínů (pravidla jsou dostupná na webu vyhlašovatele - www.fabriky.cz). Vítězné fotografie budou vyhodnoceny právě na konferenci.

Organizátoři:

Černokostelecký pivovarský archív a muzeum, o.p.s. – Milan Starec (www.pivovarkostelec.cz);
Fabriky.cz – Martin Vonka (www.fabriky.cz); Výzkumné centrum průmyslového dědictví FA ČVUT – Benjamin Fragner (vcpd.cvut.cz, www.industrialnistopy.cz)

Zajímavosti a rekordy ve světě:

Nejvyšší zděný komín světa je Anaconda Smelter Stack, Anaconda, Montana, USA - výška 178 m, rok výstavby 1917 (dle jiného zdroje 1919)

Nejvyšší zděný komín Evropy je Halsbrücker Esse, Halsbrücke, Německo - výška 140 m (podle databáze KODA jen 138 m), rok výstavby 1889

Nejvyšší komín na světě je železobetonový komín elektrárny GRES II - Ekibastuz, Kazachstán - výška 420 m, rok výstavby 1987

Nejvyšší komín Evropy je v termoelektrárně v Trbovlje, Slovinsko - výška 360 m, rok výstavby 1976 (jeho výška vznikla hlavně kvůli tomu, aby komín převýšil okolní kopce údolí řeky Sávy a nezamořoval ho tak zplodinami, jako jeho předchůdce, kterého nahradil)

Zajímavosti a rekordy v ČR:

Nejvyšší železobetonový komín v ČR je v elektrárně Chvaletice a má 305 metrů (vystavěn v roce 1977). V ČR byly celkově tři komíny nad 300 metrů, v současnosti se však jeden (v elektrárně Tušimice) postupně bourá – je to v rámci modernizace elektrárny, kdy spaliny jsou vypouštěny již jen pomocí chladicích věží.

Nejvyšší komín z 19. století v ČR je v Mladé Boleslavi v údolí řeky Jizery a má výšku 74 metrů. Komín patřil k bývalé textilní továrně, dnes je zde Škoda Auto - vývojové centrum. V minulosti byly v lokalitě údolí řeky Jizery na jednom kilometru tři takovéto skvosty, které patřily k nejvyšším své doby - komíny příslušely dvěma přádelnám a lihovaru. A co je zajímavé. Všechny osudy řídila místní Škodovka. Dva komíny (jako jejich majitel) zbořila v letech 2006 a 2011, jeden zachovala v rámci konverze přádelny na vývojové centrum.

Nejvyšší zděný tovární komín je v kolínské elektrárně – architektem byl Jaroslav Fragner, stavitelem firma J. Hukal z Prahy. Postavěn byl v roce 1932 a jeho současná výška je 117 metrů.

V ČR existuje jedinečný projekt Svazu českých komínářů – databáze komínů (KODA). Na světě neexistuje podobný projekt, který by systematicky dokumentoval tovární komíny všeho druhu. Databáze je k vidění online na koda.kominari.cz.

Kontakt pro média:

Ing. Martin Vonka, Ph.D.

fabriky.cz (dokumentace a popularizace staveb průmyslového dědictví)

E: [danny\(at\)fabriky.cz](mailto:danny(at)fabriky.cz)

M: 605 730 962

W: www.fabriky.cz

Ilustrativní obrázky ke komínům dostupné zde:

http://www.fabriky.cz/aktuality/2011_06_konference_mezi_nebem_a_zemi/foto_media/index.htm